

Bjarne Nebels ældste ko, nr. 2065, har netop kælvet 10. gang og malder 34 kg om dagen
Foto: Karen Munk Nielsen.

”Man skal passe på de dyr, man har”

Bjarne Nebel har gamle køer – i hvert fald sammenlignet med gennemsnittet. Det har ikke været et mål i sig selv, men når en ko har det godt, slagter man hende ikke bare, mener Bjarne Nebel

LÆNGE LEVE KOEN
AF KAREN MUNK NIELSEN

Der er en sindig middagsro i kostalden på Sepstrup Vestergaard. De fleste køer hviler gumlende i nyredte sandsenge, enkelte er gået til foderbordet, og malkebotterne lægger deres dæmpede, rytmiske lydteppe under stærenes lidt vel maniske kvinden oppe under taget. Ellers ro. Langsomhed. Stillestående ko.

Ro er en af Bjarne Nebels kæpheste. Der er to regler, medhjælperne skal lære, siger han: Vi jager ikke med dyrene, og vi råber ikke ad dem.

Bjarne Nebels 120 sortbrogede malkekøer skiller sig ud ved at være markant ældre end gennemsnittet. Hvor en gennemsnitlig ko kun bliver omkring fem år gammel, bliver Bjarne Nebels køer over syv år. Det vil sige, at de malder i fem år, mens gennemsnitskoen kun malder i tre år, inden

den slagtes. Gårdens ældste – nr. 2065 – har netop kælvet for tiende gang. Bjarne går rundt mellem køerne og finder hende. Man kan ikke se på hende, at hun har så mange fødsler og produktionsår på bagen.

Om Bjarne Nebels kæpheste har noget med køernes alder at gøre? Tja. Det har i hvert fald noget med dyrevelfærd at gøre, og sammen med en relativt ny stald, som køerne tydeligt trives i, er grunden lagt til en besætning, hvor køerne bare bliver ældre og ældre. Egentlig uden at Bjarne har det som selvstændigt mål.

- Grundlæggende synes jeg, man skal passe på de dyr, man har. Derfor slagter jeg ikke en ko, hvis den har det godt. En ko bliver typisk slagtet, hvis den ikke længere bliver med kalv, eller hvis dens temperament ikke er godt, forklarer han.

Eksporterer kvier til Rusland

Teknisk set betyder denne praksis, at udskiftningsprocenten er ca. 20. Han skal derfor kun bruge 25 af de 45 kviekalve, der bliver født hvert år. De bedste beholder han selv – udvalgt efter hans kendskab til mødrene. De resterende eksporteres til Rusland, fordi der er gode priser på eksportkvier i øjeblikket.

- Jeg har valgt at udskyde første inseminering fra 40 til 60 dage for ikke at få helt så mange kalve, men egentlig forlænget laktation kan man

vist ikke kalde det, siger han.

Bjarne Nebel tillægger sin stald, der er bygget i 2010, stor betydning for, at køerne i dag bliver så gamle, som de gør. Sådant har det ikke altid været.

- Inden da gik de i dybstrøelse. Det fungerede ikke. Hvis de unge køer overlevede til anden laktation, så gik det, men vi slagtede mange allerede

i første laktation. I den ny stald er der sand i sengebåsene, fast gulv med skraber, og goldkøerne har fået bedre forhold. Hygiejnen er bedre, og vi kan give dem ekstra tid i boksen og aflaste de gamle køer på denne måde. Malkebotterne gør, at køerne ikke skal stå og vente på opsamlingspladsen, og der er automatisk udfodring otte gange i døgnet og to

gange manuelt, så der er ingen kamp om foderet, forklarer Bjarne Nebel.

Fordelene ved at have gamle køer er flere. Bjarne peger på den indlysende fordel, at køerne er selvkørende, fordi de kender rutinerne. Desuden kan de æde store mængder grovfoder, og ydelsen er højere. Ulemper er der også.

- De får let mælkefeber, og celtallet er højt. Der er ikke mange yverbetændelser, men alderen giver et højere celtal, og det koster selvfølgelig på mælkeafregningen. Jeg skal nok være lidt bedre til at slagte de værste 'millionærer' ud, siger Bjarne Nebel.

Køernes alder har også både økonomiske og klimamæssige konsekvenser - aspekter, som Bjarne Nebel er blevet mere opmærksom på de senere år.

- En ko har jo først betalt sig tilbage, når den har malket et par år. Så er det jo helt tosset at slagte hende på det tidspunkt, konstaterer han.

Klimamæssigt er det også en fordel med ældre køer, fordi man på denne måde får mere mælk for de ressourcer, der er brugt, og det metan, dyrene har udledt i opdrætsperioden.

Karen Munk Nielsen er kommunikationskonsulent i Økologisk Landsforening.

Projekt søger mælkeproducenter

Bjarne Nebel er en af fem økologiske mælkeproducenter med gamle køer, der deltager med erfaringer og data i Økologisk Landsforenings projekt 'Længe leve den økologiske malkeko'. Projektet er netop skudt i gang og udbyder erfagrunder om længere levetid for malkekøer. Er du interesseret i at deltage i en erfagruppe, kan du kontakte Julie Henriksen i Økologisk Landsforening: jch@okologi.dk.

Sepstrup Vestergaard i tal

Besætningen består af ca. 120 DH malkekøer, der går i løsdriftstald fra 2010 med sengebåse med sand og fast gulv med skraber.

Nøgletal Sepstrup Vestergaard	Gnsn.	DH øko
Årsydelse, kg EKM	10.547	10.160
Udsætterprocent	19,6	36,2
Alder v. 1. kælvning, md.	27,0	26,8
Levealder, år	7,2	5,3
Malkeår	5,0	3,1
Livsydelse pr. ko, kg EKM	49.372	30.197
Livsydelse pr. levedag, kg EKM	18,9	15,6

Thise Mejeri lytter til forbrugernes signaler

Mejeridirektør Poul Pedersen vil ikke afvise, at Thise kan blive mejeriet, som tager det næste skridt mod senere afvænnning

SEN AFVÆNNING
AF JAKOB BRANDT

Thise-leverandør Henrik Pedersen, som driver et mindre landbrug ved Brønderslev, har flere gange fået positiv omtale i pressen for sin mælkeproduktion, hvor ko og kalv går sammen i op til fire måneder, og flere

forbrugere har henvendt sig for at få oplyst, hvor de kan købe hans mælk.

Men i øjeblikket er svaret, at mælken fra gården Lille Svanholm ender i Thises fælles mælketank. Det ærgerr den nordjyske økolog, som gerne så sin mælk solgt som en gårdmælk, der sikrer køerne en ekstraordinær høj dyrevelfærd.

Han er selv det levende bevis på, at det er muligt at drive et rentabelt landbrug uden at gå på kompromis med dyrevelfærd og et af den økologiske mælkeproduktions ømme punkter, som er, at ko og kalv normalt bliver adskilt efter det første døgn.

- Mange har reageret positivt på artiklerne om mit landbrug, og jeg

har et par familier, som kommer og henter mælk på gården, siger Henrik Pedersen.

Han kalder sin driftsform 'naturligt landbrug', og han har praktiseret sen fravænnning, siden han overtog gården i 1990.

Mere fokus på ko-kalv-relation

Forbrugernes stemme bliver også hørt på mejerikontoret på Thise Mejeri, hvor mejeridirektør Poul Pedersen ikke vil afvise, at mejeriet på et tidspunkt kunne finde på at lancere en gårdmælk på basis af mælk fra et landbrug med sen afvænnning.

Men en decideret gårdmælk fra Henrik Pedersens besætning er ikke på tegnebrættet lige nu, oplyser me-

jeridirektøren, og selv om Sallingmejeriet har gode erfaringer med at lancere specielle mælketyper som Græsmælk og Urmælk, pointerer han, at det kræver en del forarbejde at sende en helt ny mælketype i handlen.

- Det er ikke noget, man kan gøre hver uge, men vi lytter, vi har lyttet, og vi bliver ved med at lytte til forbrugernes ønsker, og jeg kan sagtens forestille mig, at vi vil lancere noget mere 'ko-kalv-relateret mælk'. Det kunne eventuelt ske ved at indføre nogle ekstra parametre til konceptet for vores græsmælk, hvor vi allerede i dag sikrer, at ko og kalv går sammen tre-fem dage efter kælvning, siger Poul Pedersen.

